

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara, Mart 14 1929

Sayı: 120

Leh Edebiyatından Tercümeler

Vasiyetim

Sizinle birlikte yaşadım, ıstırap çektim ve ağladım. Hiç bir asıl kalp bana yabancı kalmadı. Bugün sizi arkada bırakarak ruhların arasına karışıyor ve karanlıklara doğru yollanıyorum.

Belki burada saadet vardı. Fakat ben onu tatmadım ve buradan meysus ve kırgın gidiyorum.

Ne ilhamımın ve ne de adımın varisi var. Adım bir, şimşek gibi geçti ve uzaklaştıkça zaifleyen bir ses gibi istikbalin içinde silinip gidecek.

Fakat sizler ki beni tanıdınız; görüştüklerinize anlatınız: ben gençliğimi vatanıma verdim; gemi dalgalarla boğuşurken ön direkte bulunuyordum ve o, derinliklere çökerken ben de birlikte battım.

Bir gün gelecek gönül adamları zavallı vatanımın acı akibetini düşünürlerken anlayacaklar ki: ruhum hiç bir zaman çamurlanmadı, belki atalarımıza yaraşır bir ışıkla daima parladı.

Dostlarım gece olunca cesedimin etrafına toplansınlar ve onu bir odun yığını üzerinde yaksınlar. Yalnız kalbimi ateşten korumak için(sarısabır) yapraklarına sararak bana hayat verene [1] tevdi etsinler. Sonra elde kadeh masa başına geçerek tatlı şarapların zevki içinde bir dakika beni ve kendi sefaletlerini unutsunlar!

Eğer ben bir ruh isem onlara görüneceğim. Şayet Tanrı izin vermezse kendilerini yalnız bırakacağım.

Fakat yemin ederim ki geriye kalanlar ümitsizliğe kapılmıyacaklar, milletin önünde irfan meş'alesini taşımakta devam edecekler ve icabında Tanrının düş-

[1] Şairin annesine

manlarımıza fırlattığı taşlar gibi birer birer ölümün kucağına kahrmanca atılmaktan çekinmiyeceklerdir.

Bana gelince tabutumun ardından, benim mağrur kalbimi sevmiş bir küçük kabile bırakıyorum. Onlar benim ne ağır işler yaptığımı ve kara bahtıma nasıl meydan okuduğumu çok iyi bilirler. Benim gibi gölgede kalmıya, dünya işlerine karşı bu kaytsızlığı göstermeye, gölgelerle dolu bir geminin süvariliğini yapmaya ve bir hayal gibi sessizce dünyadan çekilip gitmeye kim razı olurdu?

Sağlığımda alnımı süslemekten başka bir işe yaramıyan ruhumun bu kuvveti baki kalacak, ölümünden sonra da göze görünmeden sizi idare edecek ve siz fanileri melekleştirecektir.

JULES SLOWASKI [2]

Ne Olursa Olsun !..

Ne olursa olsun, ne gelirse gelsin, ehemmiyeti yoktur !.. İsterse dünya dehşet ve korku içinde kalsın ve kâinat temelinden oynasın; isterse Tanrının hikmeti sulh şeklinde tecelli etsin ve o sayede dünya rahata kavuşsun, işler ahenk içinde yürüsün; hülâsa ne olursa olsun, ne gelirse gelsin, ehemmiyeti yoktur; ben yalnız şunu bilirim: Adalet yerini bulacak! Yalnız şunu bilirim: Polonya dirilecek! yalnız şunu bilirim: Tarihin akışı içinde bizim mezarımız parlak bir hayatın sarayı olacak! Yalnız şunu bilirim: Bir gün sevinçle şöyle haykıracağız.

[2] Jules Slowaski Leh şairlerinin en büyüklerinden sayılır: 1809 da doğmuş ve yirmi bir yaşında güzel şiirler ve dramlarla şöhret kazanmaya başlamıştır, 1831 de Londraya Leh ihtilâl hükûmetinin murahhası olarak gitmiş, ondan sonra vatanına dönmemiş, hayatının büyük bir kısmını Pariste geçirmiş ve 1849 da orada veremden ölmüştür.

ulu tanrı, sana ebedî minnet ve şükran !>...

Sigismond Krasinski [8]

Harem Mezarlığı

—Kırım sonelerinden—

Burada aşk bağının henüz olmamış salkımları Tanrının sofrası üzerinde toplanmıştır. Burada, şarkın küçük incileri neş'e ve saadet denizinden, gençlik çağlarında, derilerek ebediyet sedefinin, lâh'din karanlık sinesine gömülmüştür.

Nisyan ve zamanın örtüsü onları sardı... Mezarlarının üstündeki sarıklar, bahçenin ortasında, bir hayaletler ordusunun tuğları gibi parlıyor; ve taşların az aşağısında bir gâvurun elile kazılmış atları okunuyor.

Siz, ey cennet bağının gülleri: sizin günleriniz ismet menbaında hicabın sık yaprakları altında kâfir gözlerinden saklı olarak çiçeklendi.

Şimdi, bir yabancının nazarı mezarlarınızı kirletiyor. Fakat ben ona müsaade ediyorum. Şüphe yok ki büyük peygamber de onun suçunu bağışlar. Çünkü yabancılar arasında yalnız o size yaşlı gözlerle baktı.

ADAM MICKIE WICZ

Halk Türküleri

—“Conrad Vallenrod,, şiirinden bir parça—

Türküleri dinliyordum. Çok defa yüzlük bir köylü, deynegile ölüerin çürümüş kemiklerini

[3] Sigismond Krasinski, Napoléon'un emri altında Ceneral olarak harbeden Kont Vincent Krasinski'nin oğludur. Babası 1814 ten sonra Polonya'ya döndü, ve yavaş yavaş Ruslara temayül etti. Sigismond ateşli bir vatanperver olduğu için babasının bu halinden çok müteessir oldu; fakat onu açıktan açığa tayip edemedi. Babasını gücendirmemek için şiirlerini bile imzasız olarak neşretti. Gene babasının tesirile sevdiği kadından ayrılmak ve sevmediği ecnebi bir kadınla evlenmek mecburiyetinde kaldı, ağır hastalıklar da geçirdi ve nihayet 49 yaşında öldü.

iterken arada bir duruyor ve söğüt çubuğundan yapılmış bir kavalla ya bir mersiye veya manalı ve yanık bir destan çalıyordu.

Onun terennüm ettiği sizsiniz, ey büyük atalar, öçleri alınamayan ölümler!...

Sesine cevap veren yalnız akislerdi ve onu uzaktan dinleyen yalnız bendim. Bu manzaranın benden başka seyircisi, ve bu sesin benden başka dinleyicisi olmaması beni daha çok içlendiriyordu.

Kendimden geçtim. Kıyamet günü İsrailin suru nasıl ölü bir maziyi birden canlandıracaksa tıpkı öyle, destanın tesirile de kemikler birleşti, toplandı ve gülâne şekiller halinde sütun ve kemer harabeleri ortasından fişkırdı. Issız göller binlerce geminin gürültülerile doldu; açık şatoların kapılarını gördüm; cenk erlerinin silâh şakırtılarını işittim; şairlerin destanlarını dinledim ve şen şarkılar söyleyen bakirelerin rakıslarını seyrettim.

İlahî bir ruya içindeydim.. Ah!.. Bu ruyadan uyanış ne acı!..

ADAM MICKIEWICZ

Tercüme eden: RIDVAN NAFİZ

[*] "Conrad Vallenrod, Mickiewicz'in Kırım dönüşünden az sonra yazdığı bir tarihi şiirdir. Bu şiirin mevzuu şudur: on dördüncü asırda töton şövalyeleri Lituanyalı bir aileyi mahvediyorlar, yalnız küçük bir çocuğa dokunmuyorlar. Reisleri bu çocuğu büyütüyor. Küçük Lituanyalı Alman terbiyesi almakla beraber ruh itibarıyla Lituanyalı kalıyor. Almanların arasına karışmak yolunu bulan lituanyalı ihtiyar bir halk şairi ona memleketinin destanlarını terennüm ediyor ve onun çocukluk hatıralarını canlandırıyor. Conrad (çocuğun adı) ölümlerin ve memleketinin intikamını almak istiyor. Bir müddet Alman esaretinden kurtularak Lituanya düküne iltica ediyor, ondan hürmet görüyor ve dükün kızile evleniyor. Fakat intikam hırsıyla karısını bırakıyor, tekrar töton şövalyelerine müracaat ediyor. Maksadı düşmanı içinden çürütmektir. Buna da muvaffak oluyor, şövalyeler arasında tefrika çıkarmağa muvaffak oluyor ve başlarına geçiyor, onları Lituanyalılara karşı muharebeye teşvik ediyor, fakat muharebeyi o suretle idare ediyor ki şövalyeler perişan oluyor. Nehayet hıyaneti meydana çıkıyor ve Conrad elde silâh ölüyor.

Felsefe :

"Claude Bernard,,ın Felsefesi

— I —

[Tercümesini neşrettiğimiz bu makale, hayat ve eserleri karilerimizçe, yabancı olmayan Fransız feylesofu «Henri Bergson» un bizde intişar etmeyen bir yazısıdır. Bergson, bir taraftan büyük fizyolojist «Claude Bernard» ın ilim sahasında, diğer taraftan felsefî tefekkür vadisinde, bilhassa, felsefe ile ilim münasebeti meselesinde açmış olduğu yeni ufku teşrih ediyor. Bu ufuk, beşeriyete yeni bir istikbal göstermiştir. «Claude Bernard» dan bu güne kadar şöyle böyle yarım asır geçtiği halde, eserinin ilmî ve felsefî kıymeti hâlâ tazeliğini muhafaza ediyor. Büyük bir feylesof olan Bergson'un, ilmin olduğu kadar felsefenin de telâkki tarzına müessir olan bir alime ait fikirlerini, naklediyoruz.]

Felsefenin her şeyden evvel «Claude Bernard» a borçlu olduğu nokta, tecrübî usulün nazariyesidir. Muasır ilim daima tecrübe üzerine kurulmuştur. Fakat işe Mihanik ve Astronomi ile başladığından, ilkin madde sahasında yalnız umumî ve riyaziye yakın olanı nazari dikkate aldığından, uzun zamanlar, tecrübeden münhasıran kendi hesaplarına ve neticeye kadar onların tahakkukuna bir hareket mebdet aramaktan başka bir şey istemedi. Bunun içindir ki XIX uncu asır, tecrübe ile temaslarını aslâ kaybetmeyen ve tecrübenin bütün dolaşıklıkları içinde onu takip

eden laboratvar ilimlerine sahne olmuştur. Çok müşahhas olan bu araştırmalar için «Claude Bernard»; evvelce maddenin mücerret ilimlerine, «Descartes» ın yaptığı gibi kendi usulünün formülünü dermeyeran edecektir. Bu manada «usule dair nutuk» XVII ve XVIII nci asır için ne ise «Tecrübî tababete methal» de bizim için aynı mahiyettedir. Birinde olduğu gibi diğerinde de büyük keşifler yapmağa, sonra onların ne suretle tahakkuk ettirileceğini kendi kendisine sormağa başlamış dehâ adamları karşısındayız: bir çok defalar tecrübe edilmiş, aslâ muvaffakiyete ermemiş bir davanın aksi tarzı zahirde paradoksal, bununla beraber yegâne tabîî bir yürüyüş. Muasır ilmin tarihinde yalnız iki defadır ki ibda ruhu tahlil olunmak, böylece ilmî keşfin umumî şeraitini tayin etmek için kendi üzerine katlanmıştır. Bu suretle Fransada mülâhaza ile binefsihiliğin, felsefe ile ilmin mes'ut imtizacı iki defa husule gelmiştir. «Claude Bernard» ın «Methal» de ki sabit düşüncesi, fikir ile vakıanın tecrübî araştırmalarda ne suretle birleştiklerini göstermektir. Azçok vuzuhla görülmüş olan vakıa, bize bir tarif fikrini telkin eder. Alim, bu fikrin tecrübe tarafından tastikını ister. Fakat tecrübesinin devam ettiği müddetçe, farazi-